Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі



СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНО: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 131. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го ЧЕРВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 17, 1953. No. 131. VOL. LXI.

ЩЕ ОДНЕ РІШЕННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ ПРОТИ РАСОВОГО ОБМЕЖЕННЯ

Вашингтон. — Верховний Суд видав зарядження, яке матиме значення для всієї країни, де існують расові обмеження. Він вирішив, що не можна скаржити до суду власників за те, що вони винаймали мешкання „не-кавказцям" і через те обнизили вартість сусідніх домів. Це зарядження видав Верховний Суд у зв'язку із скаргою проти пані Леолі Джексон, недалеко Лос Анджелес в Каліфорнії, за те, що вона винаймала мешкання в своєму домі неграм, і через те обнизила вартість сусідських домів, власники яких заскаржили її до суду. Суд у Каліфорнії відкинув скаргу домовласників, — сусідів пані Джексон, покликуючись на те, що Верховний Суд ще 1948 року видав був зарядження в подібній справі, яке твердило, що добровільні умови власників домів у справі расового обмеження при винаймлюванні мешкань, „не є незаконними", але додав, що таких умов „не можна вимушувати шляхом судових розправ". Власники домів, що сусідують з домом пані Джексон, домагаються від неї відшкодування в висоті $11,600 долярів за зломання умови. Расові умови щодо винаймлювання мешкань „не-кавказцеві" існують в деяких околицях ЗДА. Верховний Суд складався тільки з 7-ох суддів, бо два судді були неприсутні. Суття Фред М. Вінсон не погоджувався з більшістю суддів, і заявив, що рішення Верховного Суду обмежує права стейтових судів, та що теперішня справа не подібна до випадку з 1948 року, і тому не можна на нього покликуватися.

4 сенатори проти обмеження повновластей президента в справах договорів

Вашингтон. — Республіканський сенатор Алексäндер Вайлі з Висканcин та три демократичні сенатори: Томас Генніґс з Мізурі, Істес Кіфовер з Теннесі та Гарлі Кілґор з Вест Вірджінії, висловились вчора проти запропонованого республіканською більшістю доповнення до Конституції, яке обмежувало б повновласті президента країни відносно договорів з чужими державами. Це доповнення, що його вже прийняв сенатський юридичний комітет більшістю 9 голосів проти 5, вимагало б попередньої апробати Конґресу майже всіх міжнародних договорів З'єдинених Держав. Опозиційна меншість вважає, що коли б це доповнення було в силі, то президент Айзенгавер не мав би вільної руки ані в теперішніх переговорах в справі перемир'я в Кореї, ані в плянованій його зустрічі з британським і французьким прем'єрами на Бермудах, і тому вони виступають проти такого доповнення, бо воно дозволило б Совєтському Союзові перебрати ініціятиву в міжнародній політиці.

Палата Репрезентантів просить на свідка найвищого суддю Кларка

Вашинґтон. — Правнича підкомісія Палати Репрезентантів запросила найвищого суддю Тома С. Кларка на свідка, не подаючи до відома, в якій справі він мав би свідчити. Але постає питання, що ця підкомісія зробить, коли суддя Кларк, бувший генеральний прокурор (від 1945-1949), — не схоче добровільно прийти свідчити перед підкомісією. Підкомісія зможе візвати на свідка суддю Кларка, але досі не було випадку, як змусити суддю бути свідком, коли він і на візвання парляментарної комісії не хотів би перед нею свідчити. Голова цієї підкомісії, республіканець Кеннет Б. Кіттінґ заявив, що „тоді будемо про це думати". Але він заявив, що, на його думку, і суддя Кларк цікавий буде знати, про що його питатимуть перед підкомісією, так само, як сама підкомісія зацікавлена в цьому. В справі свідчень проти Гісса парляментарна комісія взивала на свідка члена Верховного Суду Стенлі Ф. Ріда, який послухав заклику комісії і явився як свідок.

В тюрмі, під час бунту, вбито двох в'язнів

Санта Фі, Н. М. — Минулого вівтірка у в'язниці Санта Фі в Новому Мехіко відбулися криваві події, що їх спричинив бунт в'язнів. Бунт розпочався о сьомій годині ранку і закінчився о другій по полудні. В'язням повелося захопити в свої руки двадцять в'язничних сторожів і помічника завідувача в'язниці. Інших сімох сторожів в'язні ще на самому початку бунту замкнули в одній з камер окремого будинку в'язниці. — Бунтівники, що їх було біля тридцяти, озброєні ножами, забарикадувались у лічниці, яку пізніше мусіла здобувати сторожа. Під час бійки було забитих двох в'язнів, а з боку в'язничної сторожі одна особа була поранена.

ВИРІШУЄТЬСЯ ДОЛЯ АТОМОВИХ ШПИГУНІВ РОЗЕНБЕРҐІВ

Вашинґтон. — Верховний Суд перед закінченням своєї весняної сесії відкинув два внески оборонця атомових шпигунів Етелі і Джуліюса Розенберґів на стримання виконання смертного вироку, що має відбутися 18 червня, і внесок на переведення нової розправи. Але оборонець використовує всі засоби, щоб урятувати життя свім клієнтам і поставив ще новий внесок, щоб стримати виконання смертного вироку на основі наказу „габеас корпус" тому, що засуджені неправно сидять у в'язниці. Верховний Суд відкинув і той внесок, але суддя Вільям О. Даґлес зажадав від оборонця Емануеля Г. Блока додаткового виясненя, яке оборонець дасть у вівторок 16 червня. Коли суддя визнає вияснення адвоката Блока за задовільні, то він має право стримати виконання смертної кари, бо згідно з „габеас корпус" ніхто не сміє бути ув'язнений, коли на це немає законної причини. Коли цей останній засіб не поможе Розенберґам, тоді залишається Розенберґам ще один, і то вже останній, крок — просити президента держави про помилування шляхом ласки. Представники преси звернулися за вияснениям у цій справі до секретаря Білого Дому Джеймса С. Гаґерті, який заявив у цій справі таке: „Єдине, що я можу сказати, це те, щоб оборона старалася про нову розправу в суді". Одночасно ,пікетували' десятки людей в обороні Розенберґів перед Білим Домом, тримаючи траспаренти з написом: „Нові докази виявляють фальшиве свідчення" і „Електричне крісло не зможе знищити сумнівів у справі Розенберґів".

КОНАНТ СВІДЧИТЬ В СЕНАТІ



Д-р Джеймс Конант, американський високий комісар для Німеччини, свідчив в сенатському комітеті асигнувань в справі фондів для окупаційних районів Німеччини. Конант підтримував пропозицію уряду, щоб на ті цілі признати 37,600,000 долярів. Д-р Конант був раніше президентом Гарвардського університету, але зрезигнував з того посту, щоб перейняти пост високого комісаря для Німеччини.

Плянують підвищення поштових оплат

Вашингтон. — Генеральний постмайстер Артур Е. Саммерфілд заявив вчора на нарадах республіканських керівників з президентом Айзенгавером в Білому Домі, що уряд плянує внести до Конґресу законопроєкт про підвищення практично всіх поштових оплат, щоб в той спосіб покрити поштовий дефіцит, який в наступному бюджетовому році, що починається 1-го липня, передбачується на 594,250,000 долярів. Законопроєкт мав би бути внесений до Конґресу вже з кінцем цього тижня й він передбачує збільшення оплати за звичайні листи з 3 на 4 центи. Якшо закон буде ухвалений він увійшов би в силу з днем 1-го жовтня ц. р. Законопроєкт не визначає точно збільшення оплат на поодинокі поштові пересилки, тільки пропонує надати в цій справі відповідні повновласті генеральному постмайстрові. В конґресових колах сумніваються, чи такі повновласті будуть ухвалені й конґрес, правдоподібно, сам встановить висоту поштових оплат.

Верховний суд звільнив Бріджеса і товаришів

Вашинґтон. — Верховний суд країни відхилив внесок уряду про позбавлення горожанства Гаррі Р. Бріджеса. Якщо б це затвердження було узгляднене, то Бріджесові погрожувала б депортація. Одночасно з Бріджесом розглядалась справа двох його товаришів, що їм закидувано порушення закону під час їхніх натуралізаційних процесів. Зокрема, двом співвідповідальним, закидувано неправдиві свідчення, що Бріджес не був комуністом. Бріджес був засуджений на п'ять років ув'язнення, а його співтовариші Г. Шмідт й И. Робертсон на два роки кожний. Тепер Верховний суд скасував попередній присуд окружного каліфорнійського суду й звільнив їх від ув'язнення ,а тим самим й від інших заходів, включно з позбавленням громадянства і депортацією, що було б пов'язане з їхнім засудом. Як підставу для свого вироку, суд вказав на передавнення справи підсудних. Підсудні всі займають провідні становища в профспілці вантажників і службовців складів на західньому побережжі, а сам Бріджес очолює робітничий рух цієї профспілки. Він заявив у Сан Франсіско кореспондентам, що його звільнення — це перемога усього профспілкового руху.

Департамент стейту звільняє 2,600 службовців

Вашингтон. — Департамент стейту задумує в найближчому фінансовому 1954 році звільнити 2,600 своїх службовців у зв'язку з обмеженим бюджетом на цей департаменту. — 900 службовців звільнять у ЗДА, 900 американських службовців закордоном і 800 чужинних службовців, які працюють в американських дипломатичних установах закордоном. Департамент стейту має 42,000 службовців тут і по всьому світі. З того коло 10,000 будуть перенесені до окремої Інформаційної Агенції, яку плянує зорганізувати президент Айзенгавер. Видатки на департамент стейту запропоновані Палатою Репрезентантів на суму $60,000,000, а Сенат пропонує на платні тільки $50,000,000, додаючи $10,000,000 на надзвичайні фонди і $5,000,000 на заплачення відшкодування для звільнених службовців та на подорож звільненим працівникам додому.

Предложення про загальну амнестію для частини бувших червоних

Клівленд. — Президент і видавець „Ню Йорк Таймс-у". Артур Солцберґер взяв участь в урочистостях університету Джан Каролла й, у промові до випускників, вказав на потребу вияснити справу бувших червоних, які вже давно виреклися своїх переконань. Як вияв політичної амнестії, — в загальному переконанні, — повинні бути вибілені й ті особи, що належали до червоних організацій до 1948 року і ще перед тим роком самі виступили з цих організацій. Дату 1948 року окреслив А. Солцберґер на тій підставі, що тоді саме відбулися події, які виявили для всіх дійсне обличчя червоних і змусили збудувати повітряний міст до Берліна для підтримки берлінського населення, заблькованого комуністами. Промовець покликався на існуючі судові приписи, за якими провини, що відбулися вже давно, можуть бути зараховані за передавнені і більше не розглядатися. Амнестія щодо тих, які були комуністами перед 1948 роком проведе різницю між дійсними комуністами й тими, що були обдурені, не мавши перед тим змоги переконатися в дійсній суті цього руху. Саме громадянство повинно навчитись не пов'язувати розгляду теперішньої діяльности особи з її колишніми несвідомими переконаннями.

Доллес надіється на перемир'я та заповідає поширення азійської конференції

Вашингтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес заявив вчора на пресовій конференції, першій впродовж останнього місяця, що він очікує швидкого завершення переговорів в справі перемир'я та підписання договору в цій справі. Він вважає, що теперішній комуністичний наступ може припізнити це перемир'я, бо могла б зайти потреба на встановлення нової демаркаційної лінії. Доллес рівночасно заявив, що уряд З'єдинених Держав плянує поширити передбачену проєктом договору про перемир'я політичну конференцію теж на інші азійські країни. Як відомо, попередній уряд президента Трумана обстоював, що така політична конференція повинна обмежитися тільки до Кореї, або до справ безпосередньо з нею зв'язаних.

Прага повідомляє про здавлення бунту проти режиму

Відень. — Комуно-чеський президент Антонін Запотоцкий заявив вчора через радіо, що комуністична поліція здавила низку бунтів і демонстрацій чеських робітників проти комуністичного режиму та зокрема проти проголошеної ним валютової реформи. Промовляючи до десятого конґресу словацької комуністичної партії в Братіславі, Запотоцкий твердив, що ці бунти й демонстрації були організовані „клясовими ворогами". При цьому він теж признав, що валютова реформа вимагає „деяких жертв" від робітників, але ці жертви потрібні для побудови соціялізму. Як відомо, ця реформа чеської валюти практично перетворила в жебраків всіх чеських робітників, бо уневажнила всі їхні ощадності, позички державні і т. п., встановлюючи нову валюту на базі совєтського рубля.

Німецькі червоні дальше полегшують подорожування

Берлін. — Комуністичний уряд Східньої Німеччини проголосив вчора дальші полегші в подорожуванні між західними й совєтською зонами. Нові постанови практично касують всі ті заборони й обмеження, що їх встановлено впродовж останніх років, як большевики відгородили східню зону Німеччини від західних зон справжньою залізною заслоною, припиняючи ввесь прикордонний рух. В повідомленні сказано, що комуністична „народна поліція" одержала доручення „розглядати всі прохання про відвідини між східньою й західними зонами якнайшвидше та без бюрократичних утруднень". Ці полегші відносяться головно до тих, що схочуть відвідувати свою родину.

Німеччина відмовила позички Тітові

Бонн, Німеччина. — Федеральний уряд Західньої Німеччини повідомив, що він „не був в стані" задовольнити прохання Югославії відносно позички в сумі 82,000,000 долярів на вісім років. Югославський уряд прохав цієї позички на те, щоб покрити свої попередні фінансові зобов'язання відносно Німеччини та допомогти закупам нових товарів в Німеччині. Натомість місія американської Програми Взаємної Безпеки в Беоґраді повідомила, що вона признала Юґославії дальших 15,000,000 долярів на закуп збіжжя, вугілля та інших продуктів. Нова позичка збільшує американську допомогу для Юґославії на цей рік до 121,000,000 долярів.

Воєнні кораблі 17 країн парадують на честь Єлисавети II

Спідоне, Англія. — Воєнні кораблі Британії й 17 інших країн парадували тут вчора на честь новокоронованої королеви Британії, Єлисавети II. В параді взяло участь понад 220 воєнних кораблів і всі вони віддали 21 сальву з гармат в тому часі, як королева Єлисавета своїм яхтом „Сирпрайз" переїжджала біля них, роблячи коронаційний перегляд. В цій коронаційній параді взяв участь теж американський крейсер „Балтімор", крім совєтського крейсера „Свердлов" та воєнних кораблів Швеції, Еспанії, Бразилії, Данії, Голляндії, Італії, Греції, Туреччини, Бельгії, Портуґалії, Норвеґії, Домінікáнської республіки та Сіяму. Разом з королевою Єлисаветою робили перегляд воєнних кораблів теж члени її родини.

СОВЄТСЬКИЙ КАПІТАН СТИСКАЄ КОРОЛІВСЬКУ РУКУ



Англійська королева Єлисавета II і її чоловік князь Единбурґу прийняли на чердаку свого яхту совєтського капітана Рудакова, команданта крейсера „Свердлов", що брав участь в коронаційній параді воєнних кораблів в Спітгед.

ЧЕРВОНІ В КОРЕЇ В ПОХОДІ ДО 38 ПАРАЛЕЛІ

МАСОВА АКЦІЯ АЛЬЯНТСЬКОЇ АВІЯЦІЇ ЗУПИНИЛА ВОРОЖИЙ НАСТУП

Токіо. — Червоним військам в Кореї пощастило вчора зробити більший пролом в альянтських лініях на східньо-центральному фронті й вони продовжують свій наступ на південь. Масова акція альянтської авіяції потрапила припинити ворожий наступ. Кількість наступаючих ворожих військ обраховується на понад 30 тисяч. Теперішня офензива червоних є найчисленніша й найзапекліша від часу такої ж комуністичної офензиви на весні в 1951-му році, й навіть відбувається на тому самому гірському секторі фронту. Теж і тоді цих ліній обороняли головно південно-корейські війська й подібно, як тепер, не видержали ворожого напору. По обидвох боках мають бути важкі втрати. Командування альянтських військ вже третій день під ряд називає положення на фронті „пливким", що означає, що бої продовжуються із змінливим щастям та що фронт є в русі, а висліду ще не можна передбачити. Положення на фронті настільки поважне, що генерал Максвел Тейлор, головний командант наземних альянтських віськ в Кореї ,прибув літаком на фронт, щоб особисто перебрати командування. На фронт прибув теж шеф штабу південно-корейської армії ген. Паік Сун Юп. З уваги на відновлення боїв відновлено теж цензуру вісток з фронту, але загально відомо, що ворожий наступ концентрується в районі між містами Кумґва і Кумсонґ, приблизно 40 миль від східнього побережжя та коло 25 миль на північ від 38-го рівнобіжника. Загально вважається, що ціллю теперішнього комуністичного наступу ,в якому беруть головну участь комуно-китайські війська, є досягнення 38-мої паралелі, яка була демаркаційною лінією між західною й совєтською окупаційними зонами в Кореї перед вибухом війни. Війна, як відомо, почалась з того, що комуністичні війська переступили 38-му паралелю на південь. Тепер комуністи, правдоподібно, намагаються здобути терен на північ від паралелі й знову встановити на ній демаркаційну лінію для перемир'я. Тимчасом альянтське командуння повідомило, що альянтська авіяція впродовж дня виконала рекордову кількість, бо 2,100 летів, скидуючи на наступаючі ворожі війська понад 1,500 тонн бомб всіх калібрів. Ця масова акція авіяції припинила дальший ворожий наступ, щонайменше хвилево.

Можливість перемир'я ще цього тижня

Сеул, Корея. — Зв'язкові й штабові старшини в Панмунджом продовжують свою підготовчу працю для остаточного оформлення договору про перемир'я в Кореї, яке по всіх правдоподібностях буде підписане ще цього тижня, можливо в п'ятницю, якщо в цьому не перешкодить новий розвиток подій. Такою перешкодою може бути до деякої міри розвиток на фронті й головно становище південно-корейського уряду, хоч в проєкті договору сказано, що він буде важний тільки за підписами головного команданта альянтських військ на Далекому Сході ,ген. Марка Кларка ,та головних командантів північно-корейських і комуно-китайських військ. Інше діло, що альянти воліли б мати під тим договором теж підпис південно-корейського представника. Найбільшою перешкодою для перемир'я могло б бути відкликання південно-корейських військ з-під альянтського командування та продовжування війни самими південними корейцями, що вони раніше заповідали, дещо злагіднюючи ці свої погрози тепер.

Зустріч на Бермудах заповідається на 28-го червня

Лондон. — Тут з поіформованих джерел заповідають, що зустріч президента Айзенгавера з прем'єром Англії Черчилем та ще необраним прем'єром Франції на Бермудах може відбутись, зглядно початись в дні 28-го червня ц. р. В кожному разі лондонські органи безпеки дістали доручення, щоб поробити відповідні заходи безпеки для відлету прем'єра Черчила з місцевого аеродрому в дні 27-го червня. З Лондону до Бермуди є якраз один день лету. Відомо теж, що президент Айзенгавер і прем'єр Черчил бажали б, щоб ця зустріч відбулася якнайшвидше, але вони мусять чекати аж на вибір прем'єра у Франції та на остаточне полагодження кризи французького уряду.

Грецький прем'єр виїхав на відвідини до Туреччини

Атени. — Грецький прем'єр Александер Папаґос виїхав вчора турецьким кораблем на офіціяльні відвідини до Туреччини. Він зупиниться в Істамблі, звідки виїде до Анкари, де матиме наради з найвищими турецькими політичними й військовими керівниками. В товаристві прем'єра є теж грецький міністер закордонних справ Стефан Стефанопульос.

Не буде змін в італійській закордонній політиці

Рим. — Місцевий журнал „Естері", що вважається висловом офіціяльної думки італійського міністерства закордонних справ, твердить в новому виданні, що в італійській закордонній політиці, зокрема відносно Атлантійського пакту, не буде жадних змін після останніх виборів, які дещо послабили становище теперішньої урядової коаліції в парляменті. Журнал заповідає, що першим виявом політики Атлантійського пакту буде ратифікація новим італійським парляментом договору про европейську оборонну спільноту.

ТІТО ПОГОДИВСЯ НА СОВЄТСЬКОГО АМБАСАДОРА

Беоґрад. — Юґославський президент Тіто погодився на те, щоб совєтським амбасадором в Беоґраді був Васілій А. Вальков, потверджуючи тим самим свою згоду на обмін найвищих дипломатичних представників між Юґославією й Совєтським Союзом. Повне відновлення дипломатичних стосунків між обидвома країнами запропонував совєтський міністер закордонних справ Молотов в дні 6-го червня, з виразною тенденцією довести до поліпшення совєтсько-юґославських відносин, до краю погіршених в 1948 році після того, як Тіто відмовив послуху Кремлеві. Ще не подано, хто буде призначений юґославським амбасадором до Москви.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЧИСТКА В УКРАЇНІ

Усунення Леоніда Мельнікова з посту першого секретаря комуністичної партії в підсовєтській Україні, призначення на його місце Кіріченка та низка інших змін в комуністичній верхівці в Україні й офіціяльні совєтські вияснення тих змін дослівно сколихнули міжнародною публічною опінією, яка намагається знайти на це справжні вияснення.

Мельнікова „вичищено" офіціяльно за те, що він „допустився серйозних помилок" в доборі персоналу до комуністичного управління Західної України, що русифікував шкільництво та взагалі зле здійснював „ленінсько-сталінську національну політику" в Україні. Очевидно, що вся та фразеологія не має жадного значення. В Україні большевики вже не можуть видумати нічого нового. Все вже було. Був військовий комунізм і чистка за нього. Був НЕП і „українізація" та чистка за них і знову поворот до метод військового комунізму. Ціла історія комуно-московської окупаційної влади це історія перманентних чисток і провокацій. Одні чистять, потім інші чистять тих, що чистили, і так без кінця. Сьогодні вичистили Мельнікова за те, що русифікував Україну, виконуючи накази Кремля, а завтра вичистять знову Кіріченка, що вже поробив „практичні заходи", щоб направити „помилки" Мельнікова.

Деякі західні спостерігачі вважають, що останні зміни в комуністичній верхівці в Україні означають уступки в користь „українського націоналізму". Нічого подібного. Це найвище може бути нова провокація, щоб виявити й опісля знищити замаскованих патріотів в Західній Україні. Всі ці та ще й багато інших експериментів Україна вже перенесла на собі й теперішні зміни можна розцінювати тільки як нові тактичні потягнення Кремля й цілком певно не в користь України, тільки на її дальше знищення. Звичайно, український народ має свою практику з Кремлем і він теж знатиме, як оцінити та як поставитись до теперішніх „змін".

Натомість не без деякого виправдання можуть бути західні здогади щодо іншого тла тих змін, яке мала б становити сподівана після смерти Сталіна боротьба за владу й впливи в Кремлі. Один з кращих знавців совєтських проблем, співробітник Н. И. Таймсу Геррі Шворц добачує в тих змінах зріст впливів Берії. До такого висновку він приходить на тій підставі, що Мельніков був протеґованим Маленкова й Хрущова та що він вже теж після смерти Сталіна закріплював їхній авторитет в Україні. Це можна було спостерігати теж в совєтсько-українській пресі, де ім'я Маленкова згадувано частіше й з більшим наголошуванням, ніж в російській пресі. „Мельніков поставив на фалшивого коня" — коротко характеризує зміни в підсовєтській Україні інший неозначений ближче американський знавець підсовєтських відносин. В цьому вже може бути більше правди, але від неї самій Україні ані на йоту не полегшає, як і не полегшає українському народові від того, чи прізвище його ката кінчатиметься на -ов чи на -енко.

Все ж таки цих змін, навіть нової чистки, не можна легковажити й недоцінювати. Бо хоч вони не мають жадної практичної вартости для самої України, то все ж таки вони дозволяють на деякі перспективи. Які б лайдацькі задуми Москви й не крилися за тими змінами, то вони потверджують два основні факти, а саме, що 1) влада й система в Совєтському Союзі далекі від того, що можна б вважати за тривке й сконсолідоване та що 2) українські національні почування та український національний резистанс не тільки не зліквідовані, але й викликають нову акцію Москви. Одне й друге має першорядне значення для дальшого розвитку подій не тільки в самому Совєтському Союзі, але й в світі. Обидва ці фактори взаємно від себе залежні й про них насамперед повинен пам'ятати вільний світ і їх відповідно скріплювати та активно використовувати, а не потішати себе злудними надіями на будь-які автоматичні зміни основних принципів совєтської системи: імперіялізму й поневолення.

НАРОДОВБИВСТВО

Дивним дивом З'єдинені Держави не є між тими 41 націями, що підписами Конвенцію проти народовбивства. Як тільки виринула думка охорони певних груп, рас народів чи релігій від цілковитого винищення такими методами ,що їх застосовували Сталін та Гітлер, її підтримано в Америці ентузіястично. До того автором проєкту такої охорони була людина, що працювала в Єйлськім Університеті. Це відомий нам проф. Рафаїл Лемкин. Значить, що цей проєкт треба б вважати властиво американським проєктом. Проте, як сказано, хоч Конвенція проти народовбивства ввійшла в життя, бо підписана вже 41 державами (а для важности треба було тільки 20), передова нація в світі, себто З'єдинені Держави її не підписали, бо нема на це ухвали Конґресу, згл. Сенату.

Як попередній президент Труман, так і теперішній президент Айзенгавер старалися перепертн цю справу в Сенаті, але стрінулися з завзятим опором. Сьогодні виглядає так, що президент Айзенгавер уже не буде на неї натискати, а тим самим вона спочиватиме в Сенаті аж до наступного року. Отже, замість бути тут у проводі, вони стоять позаду, хоч Стаття 1. Конституції ЗДА якраз передбачує того роду варварства, які обняті Конвенцією проти народовбивства, і дає Конґресові право їх законно оформити.

Щоб зрозуміти, чому воно так є, треба мати на увазі комуністично - кремлівську пропаґанду, яка піднялася проти ЗДА в той час, як почали писати про потребу міжнародного законодавства проти народовбивства. Совєтська пропаґанда не писала, очевидно, про те, як вона винищує цілі етнічні групи чи народи, а тільки про те, як нищив Гітлер та як Америка „винищує неґрів". Нерозуміння багатьома американцями теж і в Конґресі, що Конвенція проти народовбивства не відноситься до поодиноких випадків, хоч би таких сумних, як лінчування, а тільки до винищування цілих груп, спричиняє заколот в цілій акції проти народовбивства. Таким самим непорозумінням було й те, ніби в справах народовбивства матиме останнє слово Міжнародний Суд Справедливости, значить суд, вищий від Найвищого Суду ЗДА. Тим часом те, чи і як покарати того, що допустився народовбивства, чи діяв проти статтей Конвенції проти народовбивства, належить до Асамблеї Об'єднаних Націй, отже до такої верховної міжнародної установи, рішенням якої ЗДА зобов'язались повинуватись.

Правда, дехто зазначає, що Конвенція проти народовбивства є тільки „на папері", бо різні держави, а зокрема сателітські, поробили такі застереження, що вся та справа стала „мертвою". Але так би не було, коли б ЗДА були між першими, що підписали Конвенцію проти народовбивства, добре розуміючи, що в теперішніх обставинах її вістря може бути звернене головно проти варварських комуністичних режимів, як в Европі, так і Азії. Кожний знає, що в Америці немає ніякого масового не то винищування, але й переслідування, отже ні расового, ні етнічного, ні релігійного, ні політичного. Як є які недомагання, то це „дискримінаційні", що — річ ясна — не підходять під рубрику народовбивства. Цього свого недомагання Америка не таїть, а голосно про нього говорить і бореться з ним з великим успіхом, так, що кожний новий рік є новим поступом у цій проблемі. Зле сталося, що якраз та слаба американська сторона, на яку американці дуже вражливі, стала чи не властивою притокою, що ЗДА нема сьогодні між тими націями, що підписали Конвенцію проти народовбивства.

Микола Барвінський

Велика криза колоніяльної системи

Неспокійно нині на білому світі. Скрізь заворушення, а в деяких місцевостях ці заворушення набувають форми коли не справжньої війни (Індо-Китай, Ляос, Корея), то війни ще страшнішої й небезпечнішої, де не має запілля, а скрізь фронт — це війна партизанська. От хоча б організація „Ма-мав" в Кенії (Африка). Коли ми навіть дуже поверхово приглянемо до місцевостей, де відбуваються згадані заворушення, то побачимо, що всі терени є колоніяльні країни. Кольор шкіри народів цих країн не мусить в даному випадкові відігравати будь-якого виправдуючого значення для тих, що їх експлуатують. Чим же викликаний цей неспокій? Чому до цього часу, особливо до 1919 року не дуже було чутно за подібні заворушення, хоча інколи вони й тоді бували, але не так масово?

Перш за все фактом є і то не раз ствердженим, що московські емісари скрізь, де тільки є для них будь-яка можливість намагаються підбурювати місцеве населення проти їх метрополій, кидаючи в маси колоніяльного, часто дуже відсталого, населення свої брехливі, але дуже спокусливі, комуністичні гасла. Але ці гасла не мали б такого успіху серед колоніяльного-тубільчого населення, коли б для цих брехливих комуністичних гасел не було сприятливого ґрунту. Людина, що відчуває завжди голод і у всьому недостачу, може піти на все. Таку людину треба або нагодувати і у всьому іншому більш менш забезпечити, або тримати в страшному терорі (розстріл, катування по тюрмах), як це останнє дуже практикується в СССР в примінені до його колоніяльних народів. Згідно статистичних даних, що були в свій час опубліковані в ЗДА (statistical papers, series E.) людність цілої низки колоніяльних народів має дуже низький життєвий рівень і, очевидна річ, що не доживлюється, а в той же час на терені тих же колоніяльних земель люди, що належать до пануючого народу, живуть досить добре. Так в Африканських колоніях: — в Кенії в 1949 році річний прибуток на одного чоловіка, що прибув до даної країни з Европи, дорівнювався 830 долярам, а річний прибуток тубільця-чорного дорівнювався 24 долярам. Так само в Південній Родезії — в 1946 році людина, що прибула з Европи, мала на рік прибутку 1.233 долярів, а місцевий тубілець — 36 долярів на рік прибутку, в північній Родезії — річний прибуток европейця дорівнював 1.177 долярів, а річний прибуток тубільця дорівнював 20 долярам.

Щось подібне до цього є і в Судані, в Південно-Африканському союзі, Малаї, Індо-Китаї й інших країнах колоніяльних та напівколоніяльних народів. Ясна справа, що скривджені народи відчувають цю несправедливість і повстають проти своїх господарів. Цю несправедливість дуже спритно використовують комуністи, які розкидані по всьому світові, є п'ятою колоною Москви і діють за вказівками Кремлю та виключно в його інтересах. Мудрі політики Англії в свій час зараз же після 2-ої світової війни зрозуміли хибність на сьогодні старої колоніяльної політики і всю свою світову колоніяльну імперію перетворили на імперію, що складається з спілки вільних держав і за допомогою ЗДА з честю вийшли з великої політичної кризи, що була насовувалася на цю світову суто демократичну імперію. Подібну політику в примінені до своїх колоній застосували і деякі інші держави як Нідерлянди, але Франція ще й досі не може вив'язатися з цього заплутаного колоніяльного вузла. Франція ще й досі провадить боротьбу в своїх колоніях з повсталими тубільцями. Ці повстання фактично ведуться Москвою, за московські гроші, московською зброєю і дуже часто за діяльною участю московських інструкторів.

В своїй промові виголошеній 16 квітня цього року президент Айзенгавер між іншим сказав: „Кожна країна має невід'ємне право на утворення за власним вибором своєї форми правління й своєї економічної системи". Справедливі, святі слова, але чи всі особи, що стоять у кермі держави захочуть цих слів дотримуватися? В найгіршому стані перебувають колоніяльні країни, що перебувають під владою Москви. Колоніяльні країни, що перебувають по наш бік залізної заслони, в світлі демократичному, як не важко їм, але все ж таки можуть в якийсь спосіб переводити за краще завтра боротьбу зі своїми пригноблювачами леґальним шляхом через парлямент, або через повстання. Біда тільки, що до цієї боротьби вмочають свої брудні від людської крови пальці московські комуністи, ганебні пригноблювачі народів у себе вдома. Такі ж підсовєтські колонії, як Україна, Білорусь, Кавказ й інші країни більше як 30 років примушені терпіти на своїй спині московського паразита. Зокрема Україна, яка вела й веде перед в боротьбі за волю серед поневолених Москвою народів, безперестанку переводить боротьбу як проти національного так і соціяльного поневолювання. В цілому боротьба українського народу проти московського панування є боротьбою проти національного пригноблення і проти рабської системи московського господарювання на нашій Батьківщині.

Московські можновладці хибно переконані, що можна виховати чоловіка, який не мав би почуття свободи, самоповаги, незалежности, чести, критики його влади і тому подібне. Інакше кажучи кремлівські володарі намагаються утворити чоловіка раба. Тому Москва в Україні, як передовій країні під оглядом господарським і більш культурній ніж сама Московія, так немилосердно нищила й нищить провідну верству народу — інтеліґенцію, що має притаманну їй властивість мислити, а при мисленні народжуються різні думки, що часто доводять і до критики державного ладу і влади, чого так дуже боялися завжди в Московії, а чого боїться й нині комуністичні московські паразити на українськім тілі. Але український нарід не припинив боротьби з московським окупантом. Московська комуністична влада, не могучи перемогти волелюбний український народ, в 1932/33 році улаштувала в Україні штучний голод, від якого померло багато мільйонів людей. Сьогодні на нас, що опинилися за межами залізної заслони, лежить обов'язок розкрити перед цілим вільним світом картину московського народовбивства і московської варварсько - рабської експлуатації нашої батьківщини. Це є наш святий обов'язок як перед нашим народом мучеником, так і перед іншими нині вільними народами, щоб і вони не потрапили в таку ж біду. Тому скрізь по всій Америці, де тільки відбуваються масові демонстрації протесту проти московсько-комуністичного пригноблення України нам усім треба брати громадську участь. Своїми протестами ми не тільки подаємо моральну допомогу нашим братам і сестрам, що мучаться там під московською окупацією, але одночасно засвідчуємо перед всім вільним світом про той злочин, що Москва утворила в 1932/33 році. Ми розуміємо президента Південної Кореї, його уряд і всю людність південної Кореї, що так неохоче погоджується на перемир'я з комуністами. Ми відчули на собі всю „миролюбну" а справді брехливу й негідну політику рабовласників з Москви. Ми глибоко переконані, бо ми українці це на собі відчули, що з Москвою нідочого мирним шляхом не можна договоритися. Колоніяльна система нині скрізь переживає страшну кризу. Система рабського господарювання мусить бути раз і назавжди знищена. Найгірше колоніяльне поневолення народів є в СССР і воно теж і там мусить бути раз і назавжди зліквідоване.

Ярослав Курдидик

Неймовірна стратегічна подія

Після останньої світової війни, що була повна драматизму та яка втягнула була у криваву баталію і сколихнула майже всі народи нашого ґльобу, появилося чимало мемуарів у формі щоденних записок різних державних мужів та полководців. З них щойно довідуємося про незвичайно цікаві подробиці таких випадків і фактів, що іноді могли справді повернути керму історії в інший, зовсім протилежний бік. Особливо ж цікаві ті спогади, у яких автори обмежуються до детально розроблених і описаних фактів і менше спираються на здогадах, чи особистих заввагах та спостереженнях.

Минулого року появилася одна з таких книжок, — саме спогади був. головнокомандуючого західним фронтом, ген.-фельдмаршала фон Рундштедта під заг. „Фон Рунштедт". Насправді їхнім автором є не самий ген. фон Рунштедт, тільки шеф його штабу ген. Гінтер Блюментріт. У спогадах спеціяльно цікаво насвітлена політика Гітлера у відношенні до Англії. Згідно з Рунштедтом, Гітлер на самому початку другої світової війни ясно окреслив свою політичну мету: він заявив, що його зовсім не цікавлять заморські колонії і був згідний допомогти Англії німецькою авіяцією та фльотою в кожному місці у світі, де вона могла натрапити на трудноші, але в заміну за це вимагав дати йому вільну руку в Европі, де хотів мати виключне і перше право в її перебудові та формуванні. Першим політичними жестом Гітлера в бік Англії з того аспекту був його приказ здержати наступ панцерних з'єднань біля Дюнкерку і то якраз у тому моменті, коли вони були в повному розгоні та готовилися зіпхнути англійські війська в море. Щойно, коли його пропозиції відкинено і вигляди на замирення з Англією змаліли, Гітлер дав наказ бомбити її і підготовляти десант під назвою „Зеелевен" („Морські леви") який однак не мав ніколи здійснитись і був подуманий тільки як засіб натиску на Англію, щоб вона погодилася на його монопольність в Европі, головним чином у його експанзії на Схід.

Не менш цікаві у спогадах Рундштедта подробиці про оборону Нормандії, в час десанту альянтських військ в передостанньому році війни. Головною силою Рундштедта були в той час війська, що залишилися були із Східнього фронту. Це була т. зв. „третя резерва" і серед її вояків та командного складу було чимало інвалідів, навіть з протезами. Це військо було розтягнене, часто так, що одній дивізії доводилося займати фронтову лінію довжиною 40-50 км., а артилерія Рундштедта — це була насправді збиранина з трофеїв всех переможених европейських армій.

Рундшедт обстоював думку, що найкраща оборона проти інвазії — це тримати в готовлі поза „атлантійським валом" сильні панцерні з'єднання, які на випадок потреби можна було перекинути в найбільш загрожені місця і торощити ворога, не даючи йому ні хвилини „вільного віддиху" для зорганізування своїх наступальних частин та підтягнення резерви. Зате Гітлер і його прибічний штаб схилялися до пляну полевого маршала Роммеля, щоб ворога зустріти зараз таки під час прибережного висаду всією розтяглістю бойової сили.

— Вислід був такий, — пише далі Блюментріт, — що всю тодішню оборонну систему, яку розбудовано згідно з найточнішими обчисленнями, перевернено, якраз перед самою інвазією, горі коренем. Роммель домагався мільйонів мін, якими мали бути загороджені цілі непроходимі поясн та мінні поля. Крім мінних загород, Роммель казав позакопувати у всій прибережній полосі мільйони грубих і високих палів, які мали бути перешкодою для причалу евентуальних десантних літаків і планерів та танків. Теж за приказом Роммеля на самому березі моря вкопувано залізні коли, до яких були прикріплені водні міни.

Але десант альянтів не відбувся, як того надіялись, при приплиаі моря, а навпаки — при відпливі і всі розрахунки Роммеля, щоб ворогові завдати найбільших втрат при самому причалі, виявилися пустими і недійсними.

Та найцікавіший у книжці Блюментріта самий момент інвазії, що виглядає трохи на казку. Інвазія була б може прийняла зовсім інший вид і характер ,якби Гітлер не поклався був по обіді спати, як це було в нього постійною звичкою. Справа виглядала так:

Фон Рунштедт мав окрему стратегічну резерву — дві панцерні дивізії, які стояли в Парижі. Як тільки повідомлено про десант ворога, Рундштедт дав о год. 3-ій ранку приказ, щоб ці дивізії їхали чимскоріше на фронт. За його розрахунком вони повинні були десь під вечір бути на фронті і зліквідувати мостові причілки ворога. Але з Гітлерової головної квартири не було окремого приказу, а без нього не можна було нічого робити. Ціле перед і після полудня Рундштедт телефонував, щоб дістати окремий дозвіл розпоряджатися тими двома дивізіями — і не мав успіху. Він не міг дістати його тільки тому, що не було особистого рішення Гітлера, що поклався спати і ніхто не поважився його збудити та перебити його відпочинок. Варт гадати, що в таких випадках він часто попадав у фурію і кидав у привних усім, що було в нього під рукою. Коли ж Гітлер остаточно десь біля 4-ої пополудні прокинувся і дав відповідний приказ, — все вже було запізно. Поки дві панцерні дивізії приїхали на місце, альянти встигли розбудувати вже такі сильні мостові причілки включно з невеликими літовищами, що зіпхнути їх у море не було вже змоги. І хоч з приходом згаданих дивізій запеклі бої дійшли до вершин, все це не змінило факту, що цей десант, якому не протиставлено на час відсічі, почав кінець ославленого Третього Райху.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

†Д-р Степан Баран

З МОЇХ СПОГАДІВ ПРО ІВАНА ФРАНКА

(4)

Президентом новообраного, тоді ще куріяльного з рішальним впливом магнатів, австрійського парляменту обрано польського магната вірменського роду, Давида Абрагамовича з Давидова коло Львова. При його виборі у львівській сільській окрузі 1897 р. намісник Бадені застосував терор, полялася кров, були трупи і масові арешти навіть і польських селян. Баденівські методи „правління" хотів Абрагамович застосувати і на терені австрійського парляменту, як його президент. В порозумінні з Баденим, як прем'єром міністрів і міністром внутрішніх справ, Абрагамович спровадив до залі засідань австрійського парляменту великий відділ узброєної поліції, що силою усунула з залі опозицію, до якої належали і християнсько-суспільні посли з Відня під проводом адвоката д-ра Карла Люеґера. Счинився величезний скандал. Проти Баденія й Абрагамовича піднявся тоді буквально цілий Відень, де рішальний голос мали християнські суспільники та їхній провідник парляментарний посол д-р Люеґер. Про цей скандал заговорила і світова преса. Цісар Франц Йосиф негайно відкликав Баденія як керманича австрійського уряду і Бадені до кінця життя зник з політичної арени. Уступив і Абрагамович з проводі парляменту, а Люеґер якого вибір на бурмістра Відня цісар, за спонукою Баденія, не хотів затвердити, став незабаром бурмістром Відня, бо цісар дав тепер на це свою згоду.

Франко знав, чому його не допущено до катедри. Франко написав в 1897 р. обширну статтю „Der Dichter des Verrates" (Поет зради), яку оголосив друком у поширеному впливовому віденському тижневику „Die Zeit" (Час). За тему своєї статті узяв Франко Конрада Валенрода, відому поему Міцкевича з апотеозою зради, що й одержала назву валенродизму. У тій статті виказав Франко шкідливий, з морального боку, вплив валенродизму на читачів, а далі й на суспільство. Стаття наробила багато шуму у поляків, що у пресі повели проти Франка нещадну атаку. Франко покинув працю „в наймах у сусіда" і виступив з редакції щоденника „Kurjer Lwowski", де працював десять років.

Змінилося тепер на краще і відношення старшого народовецького громадянства до Франка і він сам зблизився до нього. Франко знайшов постійну платну працю в Науковому Товаристві ім. Шевченка, а незабаром і в редакції „Літературно-Наукового Вістника". Від студентської молоді вийшов почин святкування в 1898 р. 25-літнього ювілею літературної діяльности Франка, що став замітною подією в усьому житті галицьких українців, зокрема промова самого Франка. Вона є ключем до пізнання і зрозуміння причин розпорошення його величезної праці на різні, далекі від себе ділянки. Франківський ювілейний комітет перевів і грошову збірку для Франка, з якої закуплено невелику парцелю за виставовою площею Стрийського парку у Львові. На цій парцелі вибудовано скромну віллю для Франка, що стала його власністю разом з маленьким овочевим садом біля неї .Франко з дружиною Ольгою і дітьми замешкав вже у своїй власній хаті і зажив нормальним життям інтеліґента.

Тепер Франко віддався всеціло поетичній творчості, відійшов від злободенної політичної метушні і журналістичної гамарні. З провідною частиною львівської студентської молоді не пірвав він і тепер своїх давніших зв'язків. Зустрічі з тими студентами відбувалися звичайно в каварні, де, за віденським звичаєм, скупчувалося товариське життя інтеліґентів. Франко, йдучи на працю або повертаючи з неї, вступав до кавярні Шнайдера при Академічній вулиці, до якої заходили науковці, літератори, політики і журналісти. Заглядав він часом й до кавярні Монополь при Бернардинській площі, де бували студенти.

Я згадав вже про мою першу зустріч з Франком в Академічній Громаді під час реферату одного зі студентів на тему всенароднього зриву 1648 р. Доповідач присвятив замалу увагу економічній і соціяльній сторінці українського життя в Польщі з половини 17-го сторіччя, підкреслюючи зате ширше тодішній релігійний і національний гніт українців у Польщі. В дискусії і я забрав слово. Вказавши на цей недолік у доповіді старався я виповнити цю прогалину. У своїй промові я підкреслив, що масовий народній селянський рух часів Хмельниччини мав таки свою головну основу у щораз більшому закріпаченню селян. Вони сподівалися, що при всенародньому повстанню проти Польщі зможуть скинути зі себе кріпацьке ярмо і зажити як вільні хлібороби. Очевидно — і релігійний та національний гніт українців мав свою визначну ролю у всенародньому зриві 1648 р., але це торкалося більше української шляхти, що залишалася ще в українському національному таборі, або до нього повернулася та пристала — а далі торкалось це й козацтва та міщанства. Ті якраз верстви були безпосередніми носіями української церковної і національно-політичної ідеї в часі Хмельниччини. Як останній з промовців говорив Франко і признав слушність моїм заввагам до реферату. По закінченні зібрання, коли референт і дискутанти окружили Франка і дякували йому за його промову, Франко звернувся до мене зі запитом, чи я з Крукенич і чи я син Івана Барана. Я притакнув і Франко сказав, що знає особисто мого батька і цінить його та шанує, а мене запитав, чи у найближчу неділю по полудні не міг би я його відвідати.

При моїй першій візиті Франко розпитувався мене, який я студіюю фах, чим хочу бути після скінчення університету, що мене цікавить і чим молодь тепер цікавиться. Хатня обстановка в обширній і ясній кімнаті Франка була проста ,а навіть вбога. По середині кімнати великий довгий стіл, на ньому купа книжок, дві чи три обширні шафи з книжками і стоси книжок попід стінами зложених прямо на долівку. Два-три дерев'яні крісла біля стола доповнювали умеблювання кімнати. На повищий запит відповів я, що студіюю право і по закінченні студій, зложенню правничих державних іспитів, осягненню ступеня доктора прав та після відбуття обов'язкової семилітньої практики в суді і в адвокатській канцелярії та складенню адвокатського іспиту хочу працювати як адвокат. На незалежному становищі адвоката буду мати спромогу й розгорнути широку працю для народу і як раз це я хочу робити. На свій прожиток заробляю тепер сам, а шлях до власної адвокатської канцелярії для мене ще дуже далекий і не так легко його перейти.

Франко уважно прислухувався до цієї моєї своєрідної сповіди й до моїх плянів на майбутнє. Похвалив мене за вибір звання, кажучи, що у наших відносинах у Галичині адвокат може віддати безпосередньо найбільше прислуг свойому народові. Сам Франко у громадсько-політичній праці стикався з селянами. Його щирим приятелем до смерти, ще з хлоп'ячих літ на селі, був Яцв Олексовський зі села Ясениця Сільна, що межувало з родинним селом Франка Нагуєвичі, дрогобицького повіту. Тому такого українського ідейного адвоката, щирого дорадника і оборонця українських селян, малював Франко в одному зі своїх романів в особі молодого адвоката д-ра Рафаловича.

Юрко Степовий

ПІДМІСЬКІ ПОТЯГИ В КИЄВІ Й ШІКАҐО

Совєтська пропаганда переповнена досягненнями Совєтів у всіх галузях. Навіть як колгоспникові вдасться купити патефона, чи ровера, то й про це розписуються широко совєтська преса. Подається найсенсаційніші заголовки в газетах, найвищуканіші шапки через цілу першу сторінку вроді: „Соціялізм входить в дію", „Слова тов. Сталіна про заможне життя колгоспників на практиці", „Жити стало краще, жити стало веселіше". Чимало мають з цим клопоту фоторепортери, бо фотографують цих „щасливців" у найрізноманітніших позах: і на ровері з папіроскою в зубах, і під ровером з щасливою посмішкою на обличчі, і в танку під патефон, і без танку в захопленому слуханні якоїсь плити „Широка страна моя родная" або „Сердце тебе не хочется покою" тощо. Хоч найчастіше навіть і ці „колгоспники" є якимись головами або бригадирами, бо звичайний колгоспник таки неспроможний на таку „розкіш" як патефон, чи ровер. Але то нічого, хай наївні люди на заході думають, що в совєтах такий рай, а їхні поплентачі в „капіталістичних" країнах мають матеріял для вихвалювання „найщасливішої" країни.

Але разом з тим іноді на сторінках совєтської преси з'являються й правдиві фрагменти з „щасливого" підсовєтського життя. Так, наприклад, перед нами свіже число „Радянської України", в якому критикується київське приміське сполучення. З цього допису, між іншим, довідуємося, що приміські потяги являють собою звичайні товарові ваґони, а там в народі просто їх називають скотячі. При чому, ці ваґони не мають східців і треба бути добрим спортсменом, щоб дістатися до ваґона, бо треба високо плигати. До цього ще й неможливі черги біля квиткових кас і біля потягів і коли, мовляв, киянин захоче у вихідний день проїхатись десь до Боярки, чи до Ворзеля подихати свіжим повітрям і відпочити, то він ще більше змучиться від вистоювань у чергах за квитком, чи при посадці до ваґона. А вже що й говорити про жінок з дітьми, які взагалі не можуть виїхати за місто, бо вони не є спортсменами. Такий образок подає совєтська преса про „добробут" трудящих.

Нам щоденно доводиться в Шікаґо їхати до праці й з праці теж потягом приміського сполучення. Тому і порівнюємо комунікацію в „капіталістичному" Шікаґо з „пролетарським" Києвом. В „капіталістичному" Шікаґо це виглядає так: комфортабельні ваґони з м'якими сидіннями, світлі, теплі, затишні. Ніколи не буває натовпу в ваґоні, бо їхня кількість розрахована по кількості пасажирів, а як проїдеш пару станцій від центра міста, то вже не тільки можеш вигідно сидіти в м'якому кріслі, а можеш сміливо на сусіднє сидіння й ноги положити, а якщо хочеш прилягти, то можеш опустити спинку сидіння й прилягти і ніхто тобі нічого за це не скаже. А вже перед відправкою потяга, то кондуктор обшарить очима всі закутки, звідки може появитися запізнений пасажир і тільки тоді коли переконається, що всі сіли, тоді і махне машиністові рукою. А буває й так, що якийсь „джентлмен" затримався на побаченні, чи якась бабуся з повільною ходою появиться на пероні, коли вже потяг рушив, то й тоді машиніст, побачивши, зупинить потяг, а кондуктор вискочить на перон і під руку допоможе бабусі сісти, але не тільки бабусі, а навіть і „дідусеві", який від „культурно" проведеної вечері й світа не бачить, а лише на борті жакета приліплена писулька з написом, де йому треба висісти. Такого „клієнта" теж кондуктор не тільки люб'язно посадить до ваґона, але й цілу дорогу „вочує" за ним, щоб допомогти в призначеному місці висісти. Так робиться в „капіталістичному" Шікаґо, так робиться в системі, де „человек человеку волк", але зовсім інакше робиться в „пролетарському" Києві, де „всьо для трудящих".

Піходить приміський потяг до місця посадки і то обов'язково підходить в останню хвилину, хоч складається тут же і міг би стояти довший час, щоб люди змогли посідати завчасно, а тим паче, що треба дертися без сходів до ваґону.

Тоді народ, розпихаючи один другого, збиваючи з ніг, прожогом „атакує" потяг. На кожних дверях стоїть розлючений кондуктор до крайности, замахується прапорцем, а вечором важкою дискою (ліхтар) і безугаву викрикує монотонне: „Куда прьош?"

Люди карабкаються до товарових ваґонів, штовхаються, кричать, діти верещать, плачуть. Сильніші і спритніші спортсмени всідають, слабкіші і неспортсмени не встигають, але потяг рухається. Жінки біжать за потягом, хапаються за борти ваґонів, а кондуктори незмінно стоять на дверях аж доки потяг відійде від станції, штурляють жінок у груди ногами і все кричать своє постійне і гірке: „Куда прьош?"

Так у країні „найдемократичнішій" і „найщасливішій", де „всьо для трудящих"...

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ ДОСЛІДНИКА ПОДІЛЛЯ

3 травня ц. р. відбулася в Ню Йорку черговa конференція Мистецької Кураторії при УВАН, присвячена пам'яті о. проф. Ю. Січинського. Конференцію влаштовано в 15-ті роковини смерти о. Ю. Січинського. На вечорі виголошено дві доповіді, а саме проф. Віктор Приходько, говорив про музейну й культурно - освітню роботу на терені заэбручанського Поділля, ведену о. проф. Ю. Січинським на грані двох століть, а д-р Володимир Січинський подав цікаві картини з життя та схарактеризував наукову діяльність цього заслуженого дослідника української старовини.

Віктор Приходько барвисто змалював Кам'янець-Подільське життя й на тлі того тихого провінційного міста, що відзначалося своїм старовинним обличчям і красою природи, подав образ цього діяча й вченого, організатора Цезковно-Історичного Музею, редактора Подільських Епархіяльних Відомостей, де він вміщував дуже багато цінних історичних, археологічних та етнографічних матеріялів. Також у часописі „Подолія", за редакції С. С. Дложевського о. прот. Юхим Січинський друкував свої оповідання. Він був теж запрошений до епархіяльної комісії під проводом єпископа Парфенія (щирого і свідомого українця) для перекладу Святого Письма на українську мову. Вислідом його довголітньої праці було видання „Описание Церквей й приходов Подольской губернии", де зібрано величезний і дуже різнородний фактичний матеріял. Діяльність о. Ю. Січинського мала велике виховне значення в пробудженні національної свідомости серед молоді й сам доповідач зазнав це на собі, отримуючи від о. Січинського українську, а часто й закордонну літературу. Окремою й дуже широкою ділянкою праці проф. Ю. Січинського на полі української культури був Кам'янецький Музей. Цей музей був його гордістю, а перед історією Поділля й навіть цілої України його неоцінимою заслугою. Він брав також дуже активну участь (враз із лікарем К. Солухою) в організації читалень „Просвіти".

Друга доповідь була присвячена науковій діяльности його батька. Праця о. проф. Ю. Січинського йшла в двох напрямах: в терені, на місцях студій, а відтак кабінетна при обробленні призбираного матеріялу та в музеї. Він працював у багатьох галузях науки: як історик, археолог, мистецтвознавець (головним чином дослідник архітектури), далі як етнограф. Щорічно він виїздив літом по різних районах Поділля, збираючи експонати для Музею. Від 1904 р. був професором технічної школи в Кам'янці, а з 1918 р. доцентом і професором Українського Державного Університету, при чому поклав найбільше заслуг в основанні цього Університету. У Кам'янці о. Ю. Січинський редагував різні видання, головним чином наукові, такі як: „Подільські Епарх. Відомості", „Православне Поділля", „Подолія", „Труди" Історично - Археологічного Товариства, та інші. Згадане Історично-Археологічне Товариство видало, за редакцією проф. Ю. Січинського, 14 великих томів наукових праць головно з історії, мистецтвознавства, історії культури, етнографії, статистики й економіки Поділля. О. Січинський був іменований членом багатьох наукових товариств і інституцій у був. Росії та закордоном, а від 1894 р. став дійсним членом Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові. За свою громадську діяльність над національно-культурним відродженням Поділля, він попадав у постійні конфлікти з цивільною і церковною російською адміністрацією. Лише винятковї заслуги о. Січинського на науковому полі, загально відомі в Петербурзі й Москві (він був теж дійсним членом Москов. Археологічного Товариства, де одним із найбільших прихильників української культури став гр. Уваров), стримували ворожу акцію проти о. Юхима з боку губернаторів і єпископів.

В Українському Університеті в Кам'янці о. проф. Січинський займав катедру загальної археології та історії Поділля. З приходом большевиків о. Ю. Січинського усунено не тільки з катедри, але також і з Музею, а залишено тільки „науковим співробітником" і то не надовго. Аж врешті усунено з ІНО, забрано власний дім (придбаний з гонорару за велику монографію про Кам'янець Подільський), а 1929 р. арештовано. Просидівши в кам'янецькій в'язниці біля 10-ти місяців, о. Січинський вийшов звідтіля зі знищеним здоров'ям та мусів виїхати до Києва, де працював деякий час у Музею Києво-Печерської Лаври. Згодом він вернувся ще раз до рідного Кам'янця, щоб вже тільки в злиднях коротати своє життя (позбавлений права навчання в школах, без права мешкання у колишньому власному домі, без емеритної платні й хоч би найпримітивнішого соціяльного забезпечення). Але й серед таких жалюгідних умовин, він продовжував наукову роботу. Ще в 1930-ти роках о. Ю. Січинський охоче допомагав радами й вказівками молодим дослідникам Поділля, що потайки відвідували свого старого професора й в його бідному притулку побирали вільну науку. У винятково тяжких матеріяльних умовинах, коли й українське село голодувало, допомагали йому чим могли старі селяни, коли він приїздив до них на розкопки козацьких могил, де була — мовляв, — захована наша слава й воля! Проф. Юхим Січинський помер у нужді 7 грудня 1937 р. і похоронено його в Кам'янці на кладовищі „Руських Фільварків".

Після обох доповідей виступили ще з власними спогадами про пок. о. Січинського інж. Кравчук і проф. Городецький, висловлюючись з найбільшою пошаною про цього так заслуженого вченого й громадського діяча.

На закінчення вечора, керівник Мистецької Кураторії, проф. Д. Горняткевич підкреслив ще деякі заслуги о. проф. Юхима Січинського, а саме, що він перший займався інвентаризацією й студіями пам'яток нашої архітектури, зарисовуючи пляни церков і фотографуючи їх, чим поклав великі заслуги для української науки. Його праця ніколи не піде в забуття, а творить великий вклад у скарбницю нашої культури. О. Ю. Січинський хоч відійшов від нас після свого мученичого життя залишив нам талановитого й заслуженого сина, яким є проф. Володимир. Українці видавали вже раньше, цілі династії діячів на полі науки й мистецтва (до них належали родини Левицьких - мистців, Верхратських — священиків і науковців, Барвінських істориків і музиків, Нижанківських — музиків, Чикаленків і інших), а тепер постала нова династія Січинських, — істориків українського мистецтва.

М. Дагор.

ДЕЛЕГАТКА СФУЖО ПРИБУЛА ДО ПАРИЖА

Дня 30 травня прибула до Парижа п. Ірина Павликовська у дорозі на конґрес Світового Союзу Матерей у Брюселі. Тут вона затрималась на запрошення Союзу Українок Франції, що є членом СФУЖО. Того ж дня відбулася товариська зустріч членів управи СУФ-у, на якому п. Павликовська поінформувала присутніх про працю СФУЖО, про умовини праці жіночих організацій в ЗДА й Канаді та познайомилась із працею Союзу Українок Франції.

Чергового дня розпочала делеґатка СФУЖО відвідини наших духовних та громадських установ. Зложивши візиту в місії української греко-католицької церкви та в митрополита Полікарпа, п. Павликовська поїхала в товаристві членів управи СУФ-у зложити квіти на могилі Гол. Отамана та передати привіт від СФУЖО п. Ользі Петлюрі та Єлисаветі Прокопович у Вессанкур. Зчерги відвідала голову Центрального Комітету інж. Сосонтона та познайомилась у розмові з працею та ролею Центр. Комітету у Франції. Потім відвідала редакцію „Укр. Слова" та „Українця-Часу" та взяла участь у панахиді та академії в честь полк. Є. Коновальця, улаштованій стараннями Української Національної Єдности у Франції. За допомогою Місії Укр. Греко-Католицької Церкви відвідала Малу Семинарію в Люрі і четвергову школу, ведену СС Служебницями у Парижі. Відбула зустріч із представником ЗУАДКомітету ред. Р. Гоілям та головою Т-ва Українських Комбатантів ген. Удовиченком. Під час тих зустрічей п. Павликовська мала нагоду зазнайомитись із усіми ділянками нашого життя у Франції та поінформувати про умовини громадського життя в Канаді.

Для обговорення нашого виступу на конґресі М. М. М. п. Павликовська відвідала в товаристві п. Н. Гладій та п. Н. Коваленко секретаріят Світового Союзу Матерей та познайомилася з президією організації. В розмові устійнено деталі виступу та предложено матеріял для резолюцій.

У дні 6. червня п. Павликовська виїхала в товаристві голови Союзу Українок Франції п. Сапрун і п. Н. Гладій на конґрес до Брюселі. У поворотній дорозі делеґатка СФУЖО задумує відвідати дім старших в Абондані. Управа Союзу Українок Франції плянує на день 5-го липня зустріч п. Павликовської із українським громадянством Парижа.

СУА.

ПОВІДОМЛЕННЯ

КОМІТЕТУ ОБ'ЄДНАНИХ АМЕРИКАНСЬКО - УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ М. НЮ ЙОРКУ

Референтура Суспільної Опіки згаданого Комітету приступила до організації допомоги потребуючим.

Після одержання ласкавої згоди п. п. Лікарів і Адвокатів маємо змогу повідомити зацікавлених про реченці безплатного прийому пацієнтів та клієнтів. Реченці прийомів:

1. Д-р Осінчук Роман, кожнього четверга від 2—3 пополудні.

2. Д-р Восвідка Ярослав, кожної п'ятниці від 2—3 пополудні.

3. Д-р Сушків Олександер, кожнього понеділка від 10—11 перед полуднем.

4. Д-р Макаревич Іван, кожнього вівтірка від 4—5 пополудні.

5. Адвокати: Олена й Ольга Купчинські, кожної середи від 9—12 перед полуднем.

6. Адвокат Гаврилко Микола кожноденно.

Для одержання безплатньої лікарської чи правної допомоги треба звертатися до Об'єднаного Комітету, по спрямування, а саме:

1. До референтки Сусп. Опіки, п. Н. Яворської, кожного четверга від 7—8:30 веч. в домівці Об'єднаного Комітету, 208 6-та вул.

2. До голови, п. П. Кучми, кожної середи від 7—11 веч. в домівці „Дністра", 119 Аве. А, І. пов.

3. До секретаря п. В. Захарчука, кожної неділі від 12—2 попол. в домівці „Провидіння", 221 Іст. 6-та вул.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

ПЛЕНУМ КИЇВСЬКОГО ОБКОМУ ПРО ВИРОЩУВАННЯ КАРТОПЛІ

12 і 13 травня відбувся пленум Київського обкому КП України, який, між іншим, розглядав питання, як успішно вирощувати картоплю у колгоспах та радгоспах. Коли читаємо про це статтю в „Радян. Україні" з 15 травня, то одночасно думаємо про те, що українські селяни садили картоплю, коли вони ще самі могли господарити, вже в квітні, а в травні вся картопля була вже в землі. Тепер, при пляновій комуністичній господарці, в половині травня збирається пленум партії, і довго радить над тим, якби то „швидко посадити" картоплю. „Пленум зажадав від партійних, радянських і сільськогосподарських оганів вжити всіх заходів до того, щоб у найближчі дні закінчити садіння і сівбу в добре угносний ґрунт ранніх овочів і картоплі". Ці ухвали з области підуть бюрократичним шляхом до районів, а з районів до колгосподарських органів вжити госпів. На це все треба часу, а картопля не саджена...

І ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛВИКОНКОМ ЖУРИТЬСЯ КАРТОПЛЯМИ

„РУ" з 12 травня повідомляє, що й Львів присвячує „більше турботи про урожай картоплі і овочів, бо тут великі занедбання на цьому полі". „В Івано-Франківському районі ні один колгосп не виконав по пляну посадки картоплі. Район має можливість садити щодня по 30-40 гектарів. Тут, як і в ряді інших районів, іґнорується використання механізмів на посадочних роботах. В артілі ім. Шевченка, наприклад, за три останні дні картоплесаджалкою посаджено лише 3 гектари картоплі. За ввесь сезон в артілі Богдана Хмельницького спромоглися засадити картоплею лише два гектари при денній нормі виробітку 4 гектари". В деяких колгоспах люди говорять: „Літо довге, для садіння картоплі ще маємо час".

„ПОЛІПШИТИ ПОЛІГРАФІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ КНИЖОК

„РУ" з 15 травня пише, що „радянські люди", люблять читати книжку. Але одночасно нарікає, що видавництва „інколи випускають книжки, з яких дуже швидко починають випадати сторінки, а їх обкладинки через деякий час своїм виглядом нагадують ганчірку". Автор цього листа наводить приклади на це. „Ось роман лавреата Сталінської премії Є. Поповкіна „Сім'я Рубакіна", що його видало видавництво „Радянський Письменник". Сторінки цієї книжки зброшуровані недоброякісними нитками. Дуже швидко з книжки повипадало багато сторінок. Те ж саме треба сказати і про повість А. Голубєвої „Хлопчик з Уржума", випущену минулого року Ужгородським книжково-журнальним видавництвом. Заповзятливі ділки з видавництва додумались прикріпити сторінки цієї книжки до корінця обкладинки не мерлею, як це звичайно робиться, а газетним папером. Внаслідок цього обкладинка через деякий час зовсім відпала".

„НЕПРИМИРЕННІСТЬ ДО ХИБ І НЕДОЛІКІВ"

„РУ" з 15 травня приносить передову статтю на постійну в совєтських часописах тему „Непримиренність до хиб і недоліків — неодмінна якість комуніста". В цій статті закликається всіх комуністів бути вічними донощиками. „Член партії не має права приховувати неблагополучний стан справ, проходити мимо неправильних дій, що завдають шкоди інтересам партії і держави. Той, хто заважає членові партії виконувати цей обов'язок, повинен суворо каратися як порушник волі партії". Ця стаття про обов'язок доносити на всіх і вся, кінчається такою фразою. „Виховання комуністів в дусі непримиренности до хиб і недоліків... допоможе ще більш успішному просуванню нашої великої Батьківщини до комунізму". Просуваються до цього комунізму вже 35 років і ще до нього „тільки просуваються", що до нього не дійшли. Але партійним головачам добре на цьому шляху „до комунізму", їм живеться краще, як царським чиновникам.

З Листів до Редакції

Ще в справі української пасажирської фльоти

Після появи в „Свободі" моєї інформативної статті на тему пасажирської фльоти, прийшло до мене декілька листів з приємними нотатками про неї.

Тепер появився лист в цій же самій справі на сторінках „Свободи" від п. М. Ко-ко, в якому він порушує питання та деякі мої твердження про стан нашої пасажирської фльоти та портів під сучасну пору.

1) Як бачу із цілости листа, п. Ко-ко вважає за українські порти лише ці, які находяться в межах обкроєної Москвою У. Р. С. Р. та не вчисляє цілий ряд портів української Кубані та Криму, які не менше належать до нашої національної території як Маріюпіль, Миколаїв чи Одеса. Відомо ж, що Кубань намагалася бути частиною України та проти волі її населення її приєднано до Росії.

Само собою, що при такому підході до справи, Україна буде мати може половину поданої мною кількости портів. Одначе автор цих рядків належить до групи людей, які вважають за українське усе те, що находиться на українській етнографічній території, а не лише це, що маємо в межах У. Р. С. Р.

2) Треба признати п. М. Ко-ко рацію відносно його замітки, що турецькі кораблі стоять на останньому місці в табелі приходу чужої фльоти в порти України. Ця помилка повстала однак шляхом перепровадженних редакцією скорочень мого тексту, де було зазначено, що в наших портах найбільше буває фльота грецька, британська, італійська та між іншом теж й нашої сусідки Туреччини.

3) Дані про історію та вік нашої пасажирської фльоти взяв я за британськими матеріялами про повстання фльоти країн світу.

4) „Маґічне" слово В. Р. Т. колись дійсно було незнане нашому пересічному читачеві, який одначе його добре вивчив в час II. світової війни та тепер читає часто в Америці про нього в пресі або знає з радія тощо. Через те зайвим було давати його пояснення в малій інформативній статті.

5) Якщо п. Ко-ко, вже нині хоче ділити фльоту Чорного моря, приписану до м. Одеси, між Україною та іншими країнами, це його погляд. Я вважаю, що про майбутність фльоти України будуть рішати наші державні чинники в майбутності.

6) Багато місця віддав я Кримові та Кубані, бо про ці приморські частини України наш пересічний читач знає досить мало в цей час, як про Одесу чи Миколаїв йому відомо досить. Автім, Крим є для України природним помостом в сторону Кубані та далі в порти Грузії та східньої Туреччини. І тепер на цій лінії лежить увесь тягар морської пасажирської лучби України.

7) Про „Кубань", „Нему" та „Ріон" — 3 кораблі, які лучать порти України із портами Франції та Італії, я згадав тому, що ці кораблі є одинокі, які постійно ходять на цій лінії в напрямі на захід та південну Европу, в той час, коли інші рейси кораблів на захід є лише від часу до часу для механічної потреби. Врешті, уся пасажирсько-торговельна сполука України із трансатлантійською мережою іде побільше через Ленінград а не Одесу. Що повищі 3 кораблі в один час постачали зброєю для комуністів в Еспанії, це їх ваги для нас не міняє; вони також в свій час можуть добре возити усяке добро Самостійній Україні. Кораблі не люди й їх до ряду зрадників припісувати не можна.

8) Відносно морської термінології, то можливо, що автор цих рядків міг допустити деякі недотягнення, хоч і намагається вживати термінологічних висловів за вказівками відомого нашого фахівця в цих справах кап. Св. Шрамченка.

Врешті суть не в тому чи стаття більш чи менш термінологічно витримана, тимбільше, коли вона йде до популярної щоденної преси, а не до фахового наукового морського журналу, а суть в тому, що в статті подано та під яким кутом бачення.

Наші читачі хочуть вже раз вийти на українське море дещо дальше по-за Одесу чи Херсон та зуміли цінити наше море як чинник нашої майбутньої економічної сили та шлях на якому Україна має ставити свою місію в цілому чорноморському просторі. Будучи вдячні нашим морським воякам найновішої доби Української Держави за їх жертвенність в боротьбі за наше море, ми обходимо цього року це 35-ліття Українського моря.

Щиро дякую шановній Редакції за поміщення цих пару рядків як вияснення на питання, які п. Ко-ко в своєму листі порушив.

Вол. Трембіцький.

ЗВІДОМЛЕННЯ З 2-го ПЛЕНУМА ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ СУМ-у

В днях 21-25-го травня ц. р. в Лондоні відбулося пленарне засідання Центрального Комітету СУМ-у, при участі голови й членів й керівників Відділів ЦК СУМ-у, голови Головної Контрольної Комісії та голов Крайових Комітетів СУМ-у Великої Британії, Бельгії, Франції. Голови Крайових Комітетів СУМ-у других країн, що не могли взяти безпосередньої участи в нарадах Пленума, висловили своє становище й побажання до програми нарад Пленума ЦК СУМ-у в надісланих листах.

Пленум розглянув та взагальному схвалив звіти з діяльности Керівників Відділів ЦК СУМ-у і діяльности СУМ-у вцілому та при цьому також ствердив, що діяльність Крайових Комітетів й Осередків СУМ-у по всіх краях поселення була в останній період значно активнішою, як в попередніх періодах, коли потрібно було звертати більше уваги на розбудову сумівських клітин та організаційні справи. Виховно-освітна робота ведеться в Осередках СУМ-у більш пляново й ситематично, хоч ще не вповні задовільно. Пленум відмітив, що було звернено належну увагу справі поглиблення змісту роботи і в тій цілі виготовлено ширші напрямні й програму виховання й вишколу в СУМ-і та для усистематизовання виховно-освітньої роботи введено іспитові вимоги й вказано на успішні методи праці в Осередках, як також звернено увагу на підвищення кваліфікацій керівників виховно-освітньої роботи в Осередках.

Літом 1952 р. в більшості країн успішно проведено масові свята молоді, що на них сумівці продемонстрували свої вмілості та осяги в праці.

За останній час, від IV-го Конґресу СУМ-у з січня 52 р. по-сьогодні, завдяки найбільшій жертвенности членів СУМ-у в Великій Британії, видано друком дуже корисну наукову працю проф. Григорія Ващенка з ділянки психології й педагогіки „Виховання волі і характеру", частина I. Також видано друком: „Національна свідомість" — М. Ламацький, та „Не дискутувати а а викривати" — В. Коваль, в якій автор розкриває імперіялістичні тенденції російської еміґрації. В стадії друку мається: „Український ренесанс XX-го століття" — проф. Г. Ващенко, монументальна праця Д. Донцова „Хрестоматія української літератури" та великий альбом СУМ-у, що ілюстраціями зображує історію та діяльність СУМ-у на чужині.

На відтинку видавництва журналів проведено реорганізацію, визначуючи характер журналів „Авангард" і „Крила" та визнавши „Крила" другим центральним органом СУМ-у, а бувший орган Крайового Комітету СУМ-у в Канаді „На варті" вирішено призначити для юнацтва, як 3-тий центральний ний орган СУМ-у.

Зо останній час рівнож позначився організаційний ріст СУМ-у. Коли на IV. Конґресі СУМ-у в січні 52 р. всіх Осередків СУМ-у в усіх краях поселення нашої молоді було 178, то кількість Осередків посьогодні зросла до 198, не враховуючи Ланок СУМ-у. Також значно слідний приріст нових членів СУМ-у, яких нараховується останньо 7,829, а зокрема приріст юнацтва в европейських (зокрема в Німеччині) та заокеанських краях.

Впарі із зростом активности СУМ-у на внутрішньому відтинку, СУМ в останньому періоді, як і перед цим, гідно зарепрезентував себе перед чужинним світом. Маючи певний досвід і стосуючи нові методи й форми діяльности на відтинку пропаґанди української справи перед вільним західнім світом, було організовано й успішно проведено цілий ряд завнішньо-політичних акцій, з яких на особливу увагу заслуговують: акція СУМ-у в ОН, що відбулася в 52 р. в ЗДА, пропаґандивні протикомуністичні акції у Великій Британії, Австралії, Парагваї й інших краях та солідарні виступи всього СУМ-у проти нових загарбницьких зазіхань російських імперіялістів на еміґрації. Значних успіхів СУМ добився на відтинку затіснення зв'язків з чужинецькими організаціями молоді народів поневолених Москвою і народів західнього світу, а зокрема СУМ в Канаді наладнав тісну співпрацю з Всеканадійським Відділом Світової Ассамблеї Молоді (САМ), делеґуючи до Представництва цього ж відділу своїх представників, що брали участь у міжнародніх з'їздах молоді.

Оцінюючи загально діяльність СУМ-у за останній час, Пленум ствердив безперервний ріст СУМ-у вцілому й успіхи в діяльності керівних органів та клітин СуМ-у на всіх відтинках, хоч при тім відмічено також недотягнення та помилки, що траплялися в практичній роботі.

В дальшому ході пленарних засідань обговорено і вирішено ряд важливих справ, зв'язаних з дотогочасною діяльністю СУМ-у, зреорганізовано Редколегію журналу „Авангард", обговорено й атверджено пляни праці Керівників ЦК СУМ-у та бюджет по кінець 53 р., затверджено видавничий плян на найближчий період та вирішено питання, зв'язані з дальшою діяльністю СУМ-у. З важливіших актуальних завдань вирішено: а) забезпечити молодь відповідними научними підручниками та вишкільними матеріялами в межах схваленої вишкільної програми СУМ-у, б) розпочати інтенсивну підготову сумівської молоді до проведення іспитів за схваленою програмою вишколу, утворивши при Крайових Комітетах та Осередках СУМ-у відповідні іспитові комісії для проведення цих іспитів, в) подбати про посилення підготовчої роботи над вишколом інструкторів та культ. - освітних працівників, г) включитися в загально українську акцію щодо відмічення 20-тиліття штучно створеного Москвою жахливого голоду на Україні в 1932-33 рр. та в пляні цього приспішити видання англійською мовою відповідних документів й праць про голод, д) відбути літом цього року масові свята молоді — „Здвиги СУМ-у" по всіх краях під гаслом „ВОЛЯ УКРАЇНИ — НАША МЕТА", е) ще більше пожвавити працю над розбудовою клітин Юнацтва СУМ-у та охороною нашої молоду від денаціоналізації, зокрема приспішити видання журналу для юнацтва і т. п.

В межах затвердженого видавничого пляну вирішено насамперед видати II-гу частину праці проф. Г. Ващенка „Виховання волі і характеру", наукову працю проф. Кульчицького „Психологія молоді", працю М. Кушніра „Посібник для культ.-освітних працівників" і інші, щоб забезпечити нашу молодь, а передусім керівників СУМ-у відповідною фаховою літературою з ділянки психології та педагогіки, та щоб таким чином допомогти керівникам СУМ-у добитися підвищення їх кваліфікацій у керівництві й веденні виховно-освітньої роботи в Осередках, а тим самим добитися більш якісної праці над вихованням нашої молоді, та підготови її до боротьби за визволення нашого народу і державнотворчої праці в українській майбутній державі.

Пленум ЦК СУМ-у вітає факт відновлення Спілки Визволення України, як ідейно - спорідненої організації, що її разом із Спілкою Української Молоді жорстоко ліквідовано московським окупантом в Україні.

Пленум ЦК СУМ-у звертається до всісї сумівської і позаспілкової молоді дальше гідно виконувави свої завдання та обов'язки перед Воюючою Україною і ще більше прислужитися справі нашого визволення.

Центральний Комітет Спілки Української Молоді (СУМ).

ЕПОХАЛЬНИЙ ВИНАХІД ЛІКАРЯ — УКРАЇНЦЯ

Ще в травні 1914 р. появилася на сторінках львівського щоденника „Діло" коротко вістка, що якомусь лікареві в Росії вдалося винайти успішний лік проти рака (пістряка), який щорічно забирає мільйони жертв.

Тою вісткою зацікавився був тоді лікарський світ, а коли два роки опісля питалися лікарів, як стоїть справа з цим ліком, то вони заявили, що це, мабуть, якась містифікація, обрахована на ефект, бо від часу першої вістки не було ніякої згадки про той винахід в часописах, ані в ніякому лікарському журналі.

Аж ось тепер (після 39 років) німецький журнал „Revue" у своїх зшитках за січень-лютий 1953, помістив довшу статтю про епохальний винахід ліку проти пістряка — ліку, що його після довголітніх студій, проб, досвідів і удосконалень спрепарував лікар українець, д-р Павлоцький, син інженера, а внук дідича з околиць Ростова над Доном.

Досліди над істотою та причинами пістряка та заходи про винайдення й удосконалення успішного лікувального засобу коштували дослідника, д-ра Павлоцького, що є тепер і доктором хемічних наук, більше як 40 років муравлиної праці (переважно веденої в його приватній ляборатоpії в Ст. Галлен у ШвайцаціЇ) та 3 мільйони рублів в золоті, що їх він взяв з майна, яке дісталося йому в спадщині по дідові.

Слід підкреслити, що коли д-ра Павлоцького запитували репортери німецьких газет, до якої народности він себе зараховує, коли вже 40 років є поза межами своєї батьківщини, то він заявив: „Я син українського інженера".

Свої досліди розпочав д-р Павлоцький вже в останньому десятилітті XIX стол. та вже до I-ої світової війни вилікував був своїм ліком кілька тисяч осіб, безнадійно хворих на пістряка так, що ним заінтересувався був сам цар Микола II. Це й було джерелом згаданої на вступі нотатки, поміщеної в 1914 р. щоденником „Діло". За намовою царя виїхав був д-р Павлоцький в 1913 р. для вдосконалення свойого препарату з Росії закордон, де й досі проживає.

Лік цей називається „Карсін". Після вдосконалення його винахідник підніс його успішність до висоти 80% випадків. Препарат цей випробований фармакологічним „серум-інститутом" у швайцарському Берні під проводом звісного професора д-ра Бурґі і в Швайцарії зорганізувалося було акційне товариство для масового виробу ліку, але винахідник не погодився відступити свойого винаходу цьому товариству.

Свойого винаходу уділював д-р Павлоцький численним лікарям (між ними теж прибічному лікареві Гітлера д-рові Морелеві) та за період своєї більше ніж 50-літньої праці вилікував він особисто і за посередництвом згаданих лікарів біля 123,000 осіб хворих на пістряка, що їх вже лікарі прирекли були на смерть.

А тепер веде д-р Павлоцький переговори з американськими фірмами в справі масового виробловання „карсіну" і небаром цей лік стане приступним для всіх потребуючих, віддаючи тяжко мученому цією недугою людству справжню прислугу.

Д-р Ю. К.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори 117 відд. „Запорозької Січі" відбудуться в суботу, 20. червня 1953 в год. 8-ій веч., в домівці при 33 Е. 7. вул. на II. пов. Просимо всіх членів обов'язково явитися. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в середу, 17. червня, о год. 7.30 вечером в У. Н. Домі, при Фліт вул. Проситься членів прибути на збори і вирівнати свої вкладки по кінець червня. На цих зборах члени одержать Дівіденду від УНСоюзу. — В. Кушнір, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Подається до відома членам відділу 277, що з огляду на літний сезон, — чергові збори відбудуться в суботу, 20. червня, о год. 8-ій ввечір, в Клюбі на Whitmore St. Проситься членів відібрати свої чеки-дивіденди. У зв'язку зі святочним відкриттям „Союзівки" в днях 4 і 5. липня — приймається зголошення завчасу, щоби забезпечити транспорт, нічліг і т.п. — Управа.

БОФАЛО, Н. Й. — Бр. св. о. Николая, відд. 127 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. червня в церковній залі зараз по співаній Службі Божій. Урядники полагоджують справи в четверту неділю, зараз по службі Божій при Філмор і Онейда вул. Просимо усіх членів платити свої вкладки кожного місяця, щоби не наражувати себе на суспенду. Рівнож звертається увагу суспендованим зголосити свої вкладки так щоби можна їх наново прийняти в члени. Просимо членів зголошувати своїх знайомих до нашого відділу. — І. Була, предс.; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. — Тов. ім. Т. Шевченка, відд. 281 повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в п'ятницю, 19. червня точно о год. 8. ввечорі в У. Н. Домі, 33-35 Вест 19. вул. Буде роздання дивіденд та звіт з 30-літніх роковин Т-ва., та справа Союзівки. І. Довгань, предс.; Я. Лаврів, кас.; П. Бачинський, секр.

АЛЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, відд. 147 повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 21. червня на парафіяльній залі, 803 Фронт вул. ,о год. 1-ій по полудні. Проситься членів прийти вислухати піврічний звіт контрольної комісії. Довгуючі члени як не заплатять своїх вкладок цего місяця будуть суспендовані як старші так і діти. — Д. Рудакевич, предс.; Г. Біленький, кас.; І. Федорак, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. о. Николая відд. 106 відбудуться в неділю, 21. червня в домі відділів УНСоюзу, 843 N. Western Ave., о год. 12 в полудне. Маємо важні справи о рішення. Просимо прибути й заплатити свою належитість. Довгуючих членів просимо вирівняти залеглий довг, щоб бути дальше членами відділу. — Н. Гуль, заст. предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, відд. 170 повідомляє, що збори відділу відбудуться в неділю, 21. червня, о год. 6. ввечорі в У. Н. Домі, 183 Fleet St. Обов'язком кожного члена прийти та вирівняти свої вкладки. Буде багато важних справ, як також поїздка на відкриття Союзівки в днях 4 і 5. липня. — І. Грабар, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. А. Бончевського відд. 10 повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 21. червня, зараз по Службі Божій в парафіяльній залі. Буде роздача дивіденд. Проситься довгуючих вирівнювати свої залеглости. — М. Хома, предс.; В. Глива, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка відділ 252 відбудуться в неділю, 21. червня, о год. 12. в полудне, у залі при 2250 Кортез вул. Проситься членів прийти. — Меґас, предс.; Когут, секр.

Посмертні Згадки

АГАФІЯ ПАЛЬКО, довголітна членица Тов. Запорозька Січ, відділ 347 УНСоюзу в Мілвіл, Н. Дж., померла 28. квітня 1953 р., по довгій і тяжкій недузі. Покійна полишила в смутку мужа Івана, двох синів, одну замужну дочку і 7 внуків. Похорон відбувся 1. червня з погребового заведення до укр. правосл церкви. Тіло Покійної поховано на українськім цвинтарі на Hogbin Rd., Millville, N. J. — В. Й П.!

Гр. Тимчій, секр.

АНДРІЙ САВРАН, довголітний член і секретар відділу ч. 174 УНСоюзу в Oxford, N. J., помер дня 6. червня 1953 р. по тяжкій недузі в 73 році життя. Покійний родився в Бібрці, Галичина. В грудні 1907 р. став членом відділу 174 УНСоюзу, в котрім був секретарем 37 років. Оставив в смутку дружину Марію, з дому Ференчак, три доньки, шість синів, десять внуків і одну правнучку. — В. Й. П.!

ТИНЄЦКИЙ ОЛЕКСА, член Бр. св. Володимира від 130 УНСоюзу в Ню Йорку упокоїся в Бозі 8. червня. 1953 р. в 69 році життя. Покійний походив із Залозець, Зах. Україна. Полишив горем прибиту жену Марію, шестеро дітей і п'ять внуків. Похорон відбувся 6. червня з похоронного заведення П. Яреми 129 Е. 7 вул. при великім здвизі Членів Бр., Рідні й Знайомих до церкви св. Юра, а відтак на цвинтар Кальварія. — В.Й.П.!

Г. Лучанко, секр.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США висловлює свій глибокий сум з приводу смерти 4 червня 1953 року, члена УВАН

св. п. Д-ра Степана Барана

Голови Виконного Органу Української Національної Ради і довголітнього невтомного, відданого, знаного і заслуженого працівника для Українського Народу.

Управа Української Вільної Академії Наук у США.

Дня 2-го травня 1953 р., упокоївся в Бозі на недугу серця, почесний член 356 Відділу Тов. „Карпати", співорганізатор Української Греко-Католицької Парафії, Українсько-Американської Громади в Омазі та спонзор десяток українців із скитальщини,

Михайло Ждан

Покійний народився дня 11-го листопада 1883 року в селі Синявка, пов. Любачів, Зах. Україна. До Америки приїхав ще перед першою світовою війною.

Полишив в смутку дружину, 6 синів, 4 дочки, 20 внуків та 3 правнуки.

Похорон відбувся дня 5-го травня 1953 р., при великому числі Родини, Знайомих американців та української Громади зокрема.

Нехай американська земля буде йому легкою.

В. Й. П.!

Виділ Т-во „Карпати".

ТАРЗАН, ч. 3089. Відступ.

Коли він обернувся до мавполюдини, Тумів злорадісний вигляд нагло перемінився на вираз жаху й гніву.

Крикнувши за допомогою, він обернувся і швидко втік до відкритих дверей.

Коли настрашений старий король грюкнув за собою двери, Тарзан відкинув набік сітку і кинувся в погоню.